

RAPPORT:

Prosjekt Fremmede Arter i Sømna - 2020

Her er det en glad, våt og møkkete gjeng med elever som bekjemper Tromsøpalme ved skolegården høsten 2019

Først vil vi takke fylkesmannen for den økonomiske støtten til å fjerne fremmede skadelige arter. Sømna kommune er dessverre i en slik økonomisk situasjon at dette arbeidet ikke hadde blitt utført uten eksterne midler. Her følger rapport for aktiviteten i prosjektet i 2020.

Innholdsfortegnelse:

Innhold

1) Bakgrunn	2
a) Kartlegging i 2018:	2
b) Aktivitet i 2019:	3
2) Aktivitet i 2020	4
a) Informasjon	4
b) Skriftlige avtaler.....	4
c) Tromsøpalme:	5
d) Kjempespringfrø:.....	6
e) Parkslirekne	7
c) Artsdatabanken	8
d) Skilting	9
e) Utprøving av sprøytemiddel.....	9
3) Økonomi	10
4) Behov neste år	10

1) Bakgrunn

a) Kartlegging i 2018:

- Tromsøpalme: Vi har generelt veldig få forekomster i Sømna. Den store forekomsten vi har ligger inntil lekeklassen ved Vik skole og er derfor noe vi prioriterer høyt. Her er det sterkt ønske om å unngå bruk av sprøytemidler. Det er en utfordring at plantene står på en steinfylling med et tynt lag jord oppå, slik at det er vanskelig (men ikke umulig) å benytte rotkutting.
- Kjempespringfrø: Noen få forekomster spredt rundt i kommunen. Den største utfordringen er langs Grøtheimselva som er et fiskeførende vassdrag. Her finnes

plantene på begge sider av vassdraget i en strekning på ca 2 kilometer før elva munner ut i sjøen. Pga nærhet til vassdrag kan vi ikke bruke sprøytymidler her.

- Lupiner: Kun noen få forekomster i kommunen. De fleste forekomstene finnes i blomsterbed omgitt av gressplen. Kun en grunneier som har bedt om bistand til å fjerne sine planter.
- Parkslirekne: Her har vi en kjempeutfordring. Vi finner forekomster over hele kommunen og flere av disse er på godt over et dekar og sprer seg inn i skog og hekker. Vi registrerte 84 forekomster i 2018. Det kommer jevnlig henvendelser fra grunneiere som ønsker bistand til fjerning av disse.
- Åpent møte: vi inviterte til et åpent møte med Espen Henriksen fra FMLA, Knut Alsaker fra NLR, samt Tove Rørmark som presenterte resultat fra en annen kommune. Totalt møtte over 40 stykker opp og interessen var meget stor for hjelp til å bli kvitt fremmede arter.

b) Aktivitet i 2019:

- Tromsøpalme: En skoleklasse stilte opp på to dugnader og fjernet Tromsøpalme ved Vik skole ved rotkutting.
- Kjempespringfrø: Vi engasjerte Grønn sektor/ Ungdom i arbeid. 5 ungdommer og en arbeidsleder brukte 5 dagsverk med kantklipper og luking. De måtte delvis vasse i elva.
- Parkslirekne: Vi engasjerte Velfjord skogservice som stilte med tre mann og ryggståkesprøyter. De kom for sent i gang og i mange felt var plantene over 2 meter høye før de begynte sprøytingen. Det ble en meget stor jobb å ta disse feltene. De fikk sprøytet 16 av de største forekomstene med Parkslirekne i kommunen. Mer rakk de ikke innenfor budsjettet.

Utfordring: Ca 70 lokaliteter med Parkslirekne hvor bekjemping burde vært gjennomført.

2) Aktivitet i 2020

a) Informasjon

- Vi er jevnlig ute på kommunens facebookside og orienterer om hva som skjer og status i arbeidet. Her er et eksempel til høyre.
- Vi har sendt ut en god del SMS'er til alle som har fremmede arter på sin eiendom.

Her får de direkte info om hvem som utfører arbeidet, når det skjer, oppfordring til å inngå skriftlig avtale osv.

Sømna Kommune
12. juni kl. 19:00 · 🌐

Sømna kommune har også i år fått kr 100.000 fra Nordland Fylkeskommune til å bekjempe Parkslirekne og andre fremmede skadelige plantearter. Vi har vært så heldige at Gunleiv Grude og Tor Eivind Grude stiller opp. De reiser nå rundt og bekjemper Parkslirekne hos de som har inngått skriftlig avtale med kommunen. For å inngå slik avtale så kontakt Ann Karin Moen – 75015030.

Parkslirekne er regnet som en av verdens mest problematiske fremmede arter. Vi har registrert over 80 lokaliteter i Sømna og det er helt sikkert flere. Den danner store tette bestand som kan bli 2 – 3 meter høye. De tette bestandene kveler andre planter. I tillegg skiller den ut gift i bakken som tar knekken på andre planter. Den sprer seg med en jordstengel som kan bli 6-7 meter lang. Hvis du fjerner planten manuelt og du mister en bit av stilk eller rot på størrelse med en fingernegl kan den danne en ny bestand. Plantene har også blitt gravd ned på 6-8 meters dyp og den har klart å komme opp igjen. En riktig tøffing !!

Vi har sannsynligvis ikke fått nok penger til å hjelpe alle, men skal hjelpe så mange som mulig. For mer informasjon så kontakt NLR v/Knut Alsaker 951 32 554 eller landbrukskontoret v/Nils Nyborg 95850121

b) Skriftlige avtaler

- Alle grunneiere som ønsker bistand til å fjerne fremmede arter må signere en avtale hvor de gir Sømna kommune rett til å bekjempe fremmede arter på sin eiendom. De må også bekrefte om de aksepterer/ ikke aksepterer bruk av plantevernmidler. Vi nærmer oss nå 70 skriftlige avtaler. Mange grunneierne har både to og tre lokaliteter på sin eiendom.

c) Tromsøpalme:

7. klasse ved Vik skole har hatt to dugnader sammen med foreldrene sine og fjernet Tromsøpalme med rotkutting på uteområdene ved skolen.

Første dugnad ble utført den 11 juni. Plantene var mye mindre i år og mye lettere å fjerne ved å dra dem opp med rota.

En privatperson fikk tillatelse til felle trær på kommunens eiendom.

Fra dugnaden i juni mens dugnadsgjengen tar seg en fortjent pause. Oppe i skogen skimter vi haugen med tørre kvister som skaper utfordringer for gjengen. Foto: Lærer Lillian Hanssen

Kvistene ble liggende i en stor haug på området hvor det finnes Tromsøpalme. Dette gjorde det umulig for dugnadsgjengen å få fjernet plantene under denne haugen.

Dugnad nr to var 6. oktober. Da fjernet de kvisthaugen og Tromsøpalmene under haugen. Det var få planter å finne så det er tydelig at innsatsen virker. Her er gjengen i aksjon. Foto: Nils Nyborg

d) Kjempespringfrø:

Også i år brukte vi Grønn sektor (Skoleungdom i arbeid).

I fjor brukte de 5 dagsverk på jobben. I år var det 4 ungdommer og en arbeidsleder som brukte 2 dagsverk. Selv om arbeidsgjengen var større i år enn i fjor er det tydelig at innsatsen har gitt resultat.

Plantene har spredd seg med frø fra en hage øverst oppe i Grøtttheimselva. Frøene har blitt ført nedover det 2 kilometer lange vassdraget og har skapt forekomster hele veien ned til sjøen.

I år er det registrert forekomster lenger fra elva enn det var i fjor.

Siden plantene ligger inntil et fiskeførende vassdrag er det ikke mulig å sprøyte. Med bratte elvebakker er det også vanskelig å bekjempe plantene fra land. Ungdommene måtte derfor hoppe ut i elva med kantklipperne og vasse mens de arbeidet.

Foto: Arbeidsleder Ørjan Olsen

e) Parkslirekne

Velfjord skogservice tok arbeidet med å bekjempe Parkslirekne i Sømna i 2019. Da de varslet at de ikke kunne påta seg jobben i 2020 var vi allerede inne i den perioden vi burde ha begynt å sprøyte.

Vi var så heldige å få engasjert en meget dyktig gårdbruker med Autorisasjonsbevis og mange års praksis med sprøyting. Han jobber sammen med sønnen sin. Sønnen har slått de fleste feltene og foretatt alle registreringer i Artsdatabanken.

Her ser vi Gunnleiv Grude i gang med å sprøyte et felt med parkslirekne. Foto: Tor Eivind Grude

Arbeidet ble utført med batteridrevet ryggsprøyte og en gammel manuell sprøytebom. Dessverre kom de litt for seint i gang, og fikk ikke utnyttet forsommeren fullt ut. Bare noen få lokaliteter ble direkte sprøytet.

Når lokalitetene når mannshøyde og vel så det, blir sprøyting urasjonelt. Det må sprøytes oppover og det går med mye mer sprøytemidler. Samtidig som de som utfører arbeidet, blir de gående i en damp av sprøytemidler. De fleste lokalitetene må derfor slås med kantklipper og så blir gjenveksten sprøytet når plantene er omtrent en halv meter høye.

De slo selv de fleste forekomstene, men en del grunneiere var også dyktige og gjorde denne jobben selv.

Grude har selv kjøpt inn de sprøytemidlene som er brukt og selv holdt kantklipper, bil og annet nødvendig utstyr i forbindelse med jobben.

De har brukt mye tid på kartlegging av forekomster, kontakt med grunneier og registrering av nye felt i Artsdatabanken. Etterspørselen fra grunneierne er veldig stor og målet neste år må være å få behandlet enda flere felt.

Antall lokaliteter med Parkslirekne som er behandlet		
År	Behandlet en gang	Behandlet to/flere ganger
2019	13 stk	3 stk
2020	54 stk	28 stk

c) Artsdatabanken

Før 2018 var det få registreringer av fremmede skadelige arter i Sømna i Artsdatabanken. I 2018 registrerte NLR alle lokalitetene vi fant på befaringene våre. I 2019 registrerte Sømna kommune hvilke tiltak som ble utført og noen få nye felt.

Nå i 2020 har Gunnleiv og Tor Eivind Grude registrert en rekke nye lokaliteter i løpet av året og de har selv registrert i Artsdatabanken hvilke tiltak som er gjennomført på de enkelte lokalitetene. Da NLR registrerte lokalitetene i 2018 hadde vi 84 forekomster av parkslirekne. Nå er vi oppe i 138 forekomster av denne arten.

Her ser vi Knut Alsaker fra NLR til høyre som lærer Tor Eivind Wærstad å bruke Artsdatabanken. Til venstre sitter Gunnleiv Grude og følger med på opplæringen. Foto: Nils Nyborg

d) Skilting

Før det utføres tiltak på en lokalitet tas det kontakt med hver enkelt grunneier slik at de er innforstått med at lokaliteten vil bli behandlet.

Ved behandling settes det opp skilt ved alle lokaliteter som blir stående til feltet er trygt for mennesker og kjæledyr.

Her fra en lokalitet ved Ursfjorden.
Foto: Nils Nyborg

e) Utprøving av sprøytemiddel

(Skrevet av Gunnleiv Grude)

Den første sprøytinga i 2020 ble gjort med Roundup. Etter tips fra en lokal bonde begynte vi å blande inn Banvel (dicamba). Etter hvert gikk vi over til å bruke Starane og Banvel.

Den første sprøytinga med bare Roundup synes å ha dårlig virkning. Noen av feltene ble sprøytet seinere på sommeren med Starane + Banvel.

Endelig resultat av årets sprøyting får vi først neste sommer. De feltene som ble sprøytet i fjor virker å ha god virkning med Roundup. Litt spira likevel opp utover sommeren. Disse feltene ble prioritert og alle behandla 1 – 2 ganger i 2020.

3) Økonomi

Sømna kommune fikk opprinnelig innvilget kr 100.000,- til arbeidet. I ettertid har vi fått en tilleggs bevilling på kr 50.000,- slik at vi totalt har hatt kr 150.000,- disponibelt.

Vi har lagt ved regnskap som viser hvordan midlene er brukt.

4) Behov neste år

Vi håper på økonomisk støtte til å videreføre arbeidet neste år. Dersom arbeidet stopper opp vil innsatsen som er utført de siste årene være bortkastet.

Målet vil være samme innsats i forhold til Kjempespringfrø og Tromsøpalme som vi har hatt i år. Dette er allerede avklart både med Grønn sektor og skoleklassen.

Når det gjelder Parkslirekne har heldigvis Gunnleiv og Tor Eivind Grude sagt seg villig til å videreføre arbeidet neste år. Da vil de starte bekjemping av Parkslirekne tidligere. Ved å sprøyte når bestanden er 30 – 60 cm høy vil de spare mye tid pr felt.

De områdene som ble sprøytet i sommer vil bli prioritert neste sommer. Nyspiringa på sprøytete felt vil komme senere enn på ubehandlede felt. Dermed er det god mulighet til behandle nye felt før vi følger opp med de som er behandlet i år. Målet vi derfor være å komme over mange flere felt i 2021.

Sømna kommune vil derfor ha behov for minst like mye midler neste år som i 2020.

Sømna 12 oktober 2020

Med vennlig hilsen

Nils Nyborg
Jordbrukssjef

